ב: המקנא פרק ראשון סוטה

כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים. ואחד דכתיב גבי ועד אחד לא יענה בנפש (במדבר לה) מוקי לה בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לג.) בדרישה מן התלמידים ולא יומת על פי עד אחד (דברים יח) דרשינן בפרק לשון דמכות (דף ו:) לעדות מיוחדת לאפוקי אחד רואה מחלון זה ואחד רואה מחלון זה ״ אבל קשיא דגבי שבועת העדות כתיב והוא עד (ויקרא ה) ומחייבין אפילו אחד כדתנן (שבועות דף לא:) כפר אחד והודה אחד הכופר חייב וי״ל דשבועת העדות לא מייתה תורה אלא מגזיעה כדילפינן התם מקרא הילכך כל היכא דמפסידו ממון מיחייב דבהפסד ממון תליא מילתא:

מאי טעמא דר׳ יהושע. בירושלמי מפיק ליה מהני קראי מאי טעמא (ב) [1]דרבי יהושע כי מצא בה ערות דבר ערוה זו הסתירה דבר זו הקינוי וילפינן דבר דבר מה דבר האמור להלן על פי שנים אף כאן ע״פ שנים תני רבי יוסי בר׳ יהודה וכו׳ משקה ע״פ שנים נאמר כי מצא ואין מציאה בכל מקום אלא על פי עדים מה מקיים רבי אליעזר דבר (ג) דבר שהוא מרגיל לבא לידי ערוה עוד בירושלמי כתיב ועבר עליו רוח קנאה וגו׳ שלא יקנא לה מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך גאות אלא מתוך דבר של אימה עבר וקינא לה מתמת הדברים הללו מה את אומרת למלוה או לעניבוב אם תאמר למלוה קינוי קינוי אם תאמר לעניבוב אין קינוי קינוי אמר רבי מנא אמינא כהדא כל מקום שנאמר חוקה תורה מעכב (ד): רבי

[1]ממשמע שנאמר לא יקום עד באיש איני יודע שהוא אחד מה ת״ל אחד זה בנה אב כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים עד שיפרוט לך הכתוב אחד ואמר רחמנא תרי לית בה אלא חד [1]והיא לא נתפשה אסורה אלא טעמא דכתיב לא יקום עד אחד באיש הא לאו הכי הוה אמינא עד דסוטה חד הוא ואי אפילו חד ליכא אלא במאי מיתסרא איצטריך סד״א עד אין בה אין נאמן בה אין נאמן בה ואלא מאי בעי עד דאיכא תרי לישתוק קרא מיניה דאתיא דבר דבר מממון ואנא ידענא מידי דהוה אכל עדיות שבתורה איצטריך סד״א סוטה שאני [2]דרגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה ליתהימן בה עד אחד ומי מצית אמרת דאין נאמן בה ושריא והא מדכתיב והיא לא נתפשה מכלל דאסורה איצטריך סד״א אין נאמן בה עד דאיכא תרי ובתרי נמי היא דלא נתפשה קמ״ל: רבי יהושע אומר מקנא לה על פי שנים וכו׳: מ״ט דרבי יהושע אמר קרא [3]בה בה ולא בקינוי בה ולא בסתירה ורבי אליעזר אומר בה ולא בקינוי ואימא בה ולא בסתירה סתירה איתקש לטומאה דכתיב [1]ונסתרה והיא נטמאה קינוי נמי איתקש לטומאה דכתיב [2]וקנא את אשתו והיא נטמאה הא מיעט רחמנא בה ומה ראית מסתברא סתירה עדיפא שכן אוסרתה כטומאה אדרבה קינוי עדיף שכן עיקר גרם לה אי לאו סתירה קינוי מי איכא ואי לאו קינוי סתירה מאי אהני אפ״ה סתירה עדיפא דאתחלתא דטומאה היא מתני׳ דלא כי האי תנא דתניא [3]רבי יוסי ברבי יהודה אומר משום ר׳ אליעזר המקנא לאשתו מקנא ע״פ עד אחד או ע״פ עצמו ומשקה לה על פי שנים השיבו חכמים לדברי רבי יוסי ברבי יהודה אין לדבר סוף מ״ט דר׳ יוסי ברבי יהודה אמר קרא בה בה ולא בסתירה ואימא בה ולא בקינוי קינוי איתקש לטומאה דכתיב וקנא את אשתו והיא נטמאה סתירה נמי איתקש לטומאה דכתיב ונסתרה והיא נטמאה ההוא לכמה שיעור סתירה כדי טומאה הוא דאתא השיבו חכמים לדברי ר׳ יוסי בר׳ יהודה אין לדבר סוף מאי ניהו דזמנין דלא קני ואמר קנאי הא למשנתינו יש לדבר סוף זמנין דלא איסתתר ואמר איסתתר אמר רב יצחק בר יוסף א״ר יוחנן אף לדברי רבי יוסי בר׳ יהודה אין לדבר סוף אף לדברי רבי יוסי בר׳ יהודה ולא מיבעיא למשנתינו אדרבה למשנתינו איכא עיקר התם ליכא עיקר אלא אי איתמר הכי איתמר א״ר יצחק בר יוסף א״ר יוחנן לדברי ר׳ יוסי בר׳ יהודה [3]אף למשנתינו אין לדבר סוף א״ר חנינא מסורא [4]לא לימא אינש לאיתתיה בזמן הזה לא תיסתרי בהדי פלוני דילמא קי״ל כרבי יוסי בר׳ יהודה דאמר קינוי על פי עצמו ומיסתתרא וליכא האידנא מי סוטה למיבדקה [5]וקאסר לה עילויה איסורא דלעולם אמר ריש לקיש מה לשון קינוי דבר המטיל קנאה בינה לבין אחרים אלמא קסבר קינוי על פי עצמו וכולי עלמא לא ידעי דקני לה ואמרי מאי דקא בדלה ואתו למיעבד קנאה בהדה ורב יימר בר ר׳ שלמיא משמיה דאביי אמר דבר המטיל קנאה בינו לבינה אלמא קסבר קינוי על פי שנים עדים וכולי עלמא ידעי דקני לה ואיהו הוא דאתי למיעבד קנאה בהדה אלמא

ומאמר קנאי. כשכועס עליה אומר קנאתי לה מפלוני ומניח עדים שנסתרה עמו סתירה כל שהוא דכיון דלא קינא לה לא נזהרה בו: **הא למשנתינו יש סוף.** לדברי רבי אליעזר בתמיה: **והא זמנין דלא איספסר.** ואומר ראיתיה שנסתרה: **ולא מיבעיא למשנתינו.** בתמיה: **איכא עיקר.** שכבר התמיל בעדים שלא ע״י כעס: **הכא ליכא עיקר.** ולכשיכעוס נקל לומר קנאתי והוא ימצא לה סתירות הרבה: **לא לימא איניש.** אפילו בינו לבינה: **ומספסרא.** ונסתרת ונאסרת עליו: **קנאה.** כעס כמו הס קנאוני בלא אל (דברים לב) כי קנאה תמת גבר (משלי ו): **מאי דקמא.** מה יש לפניו מה אירע עכשיו שזו בודלת מן האנשים: **וכולי עלמא ידעי דקני לה.** שהעדים מגלין הדבר ואינן שונאין אותה: **ואיהו דאתי למיעבד קנאה בהדה.** שזו מקניטתו על שמושדה: אלמא

עין משפט נר מצוה

ח א טוש״ע אה״ע סי׳ קנת סעיף ז:
נב מיי׳ פ״ח מהל׳ סוטה הל׳ כ:

תוספות שאנין

אלא טעמא דכתב רחמנא לא יקום עד אחד באיש. וא״ת לא לכתוב רחמנא תרי בה לא יקום עד אחד באיש וממילא שמעינן דעד אחד נאמן בסוטה משום דאיכא רגלים לדבר. ר״ל דאין זה סברא כל כך להאמין עד אחד מכח סברא אי לאו דנפיק לן מקרא. ואי אפי׳ חד ליכא אלא במאי מתסרא דאין לומר דאיתסרא משום דאיכא רגלים לדבר משום דאין לנו לאוסרה בלא עד א׳ לכל הפחות משום טעמא דרגלים לדבר. דאתיא דבר דבר מממון כתיב בנואפת כי מצא בה ערות דבר וכתיב בדיני ממונות על פי שנים עדים יקום דבר. ומי מצית אמרת דאין נאמן בה. פ״ה ומי מצית אמרת דאי לא ילדי רחמנא דכל עד שנים הם דאנא אמינא דהאי עד אין בה אין נאמן בה קאמר א״כ בא הכתוב להקל עליה והא מדכתיב והיא לא נתפשה [6] אוצד אין בה נהי דרישי׳ דקרא איכא למימר על ידי שנים עדים ושכב איש אותה בעדים ועד א׳ אין נאמן אלא והיא לא נתפשה היכא קאי אאין נאמן בה הא אמרת דלא מחזקי׳ לה בנבעלת. לשון הקונטרס: לדברי ר׳ יוסי אין לדבר סוף מאי נינהו דזימנין דלא קנאי י״מ אין לדבר סוף לפי שאין המים בודקין אותה אם לא קנא והיא אומרת שנתנה א״כ מוציא לעז על המים המאררים. אדרבה משנתינו עיקר (ר״א) [י״מ] הכי אדרבה משנתינו עיקר דכיון דקינא לה על פי שנים תהא אזהרת אכל בסילתא דר׳ יוסי בר׳ יהודה דמיירי דלא קנא לה מתחלה היא לא תזהר מליסתר: [7] שכבר קנא לה בעדים שלא על ידי כעס. הכא ליכא עיקר שהרי לא קנא לה בפני עדים ולכשיכעוס נקל לו לומר קנאתי והוא ימצא לה סתירות הרבה. ל״ה:

[6] לא נתפשה מכלל דפשיטא ליה דנטמאה ומיהו קאמר יהא לא נתפשה אומד אין בה.
[7] תוס׳ ל״ל ונקשעת פירש למשנתינו אינא עיקר שכבר קנא לה בעדים וכו׳.

מסורת הש״ס

[6] סנהדרין ל. לקמן לא:.
[5] (לקמן ב. נדה ב.).
[3] (תוספתא פ״ח).
[2] ברכות כט״ח ותף.
[1] (דברים יט). [1] ס״ח דר״ח ועי׳ רש״ח.

תורה אור השלם

1. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זָרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה:
במדבר ה יג
2. וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנָּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִוא נִטְמָאָה אוֹ עָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנָּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא לֹא נִטְמָאָה:
במדבר ה יד

הגהות הב״ח

(ב) רש״י ד״ה ומי מצית אמרת וכו׳ שנים הם דדרוש מינה: (ג) תוס׳ ד״ה מאי וכו׳ מ״ט דר״א מ׳ מצא בה. נ״ב פי׳ מ״ט דר״א מלינא דתנא דמתניתין דסבר מקנא ע״פ שנים ומשקה על פי עד מ׳: (ג) בא״ר מה מקיים ר״א דבר. נ״ב פי׳ מה מקיים ר״א מלינא דר׳ יוסי בר׳ יהודה דמקנא ע״פ עד מ׳ אי לא ע״פ עצמו ומשקה ע״פ שנים והא דבר נפקא לן לקינוי וילפינן דבר דבר ופריק דאיהו לא דרים דבר לדברי קינוי אלא דבר שהוא מרגיל לבא לידי ערוה: (ד) בא״ר תורה מעכב הנ״ל מעכב הקינוי הס״ד:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה בר פקום בו׳ אבל קשיא ובו׳. עיין רש״י ב״ק דף נו ע״ב ד״ה אם לא יגיד וכ״ש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com